

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет східних мов

Кафедра східної культури та літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ
(«Лінгвокультурологія Сходу»)

для студентів

спеціальності освітнього рівня спеціалізації	035 «Філологія» першого (бакалаврського) 035.069 східні мови та літератури (переклад включно), перша – японська
освітньої програми	035.069.02 Мова і література (японська)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307995
Програма № 1947/25
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціал)
«...» ... 20 25

Київ - 2025

Розробник:

Боришполець Ю.В., старший викладач кафедри японської мови і перекладу Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Кан Ден Сік, професор кафедри східної культури та літератури Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Кан Ден Сік, професор кафедри східної культури та літератури Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри східної культури та літератури (протокол від 26 08 2025 року № 8).

Завідувач кафедри

східної культури та літератури

Д.П.Москальов

Робочу програму погоджено з гарантами освітньої програми 26.08. 2025 р.

Гаранти освітньої програми

Мова і література (японська)

(Костянтин КОМИСАРОВ)

Робочу програму перевірено

20.08. 2025 р.

Заступник декана Факультету східних мов

(Ю.В. Боришполець)

Пролонговано:

на 2026/2027 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2026 р.,

протокол № _____

на 2027/2028 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2027 р.,

протокол № _____

на 2028/2029 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2028 р.,

протокол № _____

на 2029/2030 н.р. _____ (_____), «____» _____ 2029 р.,

протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни
Країнознавчі студії

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	9/270	
Курс	I-II	
Семестр	I-III	
Кількість змістових модулів з розподілом	4	
Обсяг кредитів	9	
Обсяг годин, в тому числі:	270	
Аудиторні	162	
Модульний контроль	18	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	60	
Форма семестрового контролю	залік, екзамен	

Лінгвокультурологія Сходу

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна		
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів / годин	2		
Курс	II		
Семестр	3		
Кількість змістових модулів з розподілом	1		
Обсяг кредитів	1		
Обсяг годин, в тому числі:	30		
Аудиторні	18		
Модульний контроль	2		
Семестровий контроль	-		
Самостійна робота	10		
Форма семестрового контролю	залік		

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Завдання дисципліни передбачають:

- **розвивати загальні компетентності** такі, як Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність працювати в команді та автономно. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **Фахові компетентності** такі, як Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди японської/китайської/корейської, описувати соціолінгвальну ситуацію; Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань; Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення; Здатність до організації ділової комунікації; Країнознавчо-міжкультурна компетентність передбачає: знання студентів про культуру країн, мова яких вивчається; володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в типових ситуаціях спілкування; володіння різними видами мовленнєвої діяльності в ситуаціях міжкультурної взаємодії.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

Знання, вміння, розуміння, навички:

- **ПРН7** Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- **ПРН16** Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- **ПРН17** Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

- **ПРН18** Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви розділів та тематика занять	Всь ого год ин	З них:					
			Лек цій ні зан ятт я	С е мі на рс ьк і за ня тт я	Пр акт ичн і зан ятт я	С а м ос ті й на ро бо та	М од ул ьн и й ко нт ро ль	Се мес тро вий кон тро ль
«Лінгвокультурологія Сходу»								
Змістовний модуль 1.								
1.	Що таке лінгвокультурологія. Основні аспекти.	4	2					
2.	Відображення у мові традиції, історії, слова, неологізми, характер виникнення сленгів.	4		2		2		
3.	Відображення конфуціанських цінностей в японській мові.	4	2					
4.	Категорія ввічливості в японській мові.	4		2		2		
5.	Мовна картина світу, наявність численних слів для позначення сімейних відносин.	4		2		2		
6.	Символіка слів та фразеологізмів, прислів'я та ідіоми	4	2					
7.	Лінгвокультурологія у системі глобалізації.	4		2		2		
8.	Культурно-емоційний концепт в японській мові.		2					
9.	Прояв лінгвокультурології			2		2		

японської мови у традиційних японських цінностях.							
Модульна контрольна робота №1	2					2	
Разом за змістовний модуль	30	8	10		10	2	
Разом за семестр	30	8	10	0	10	2	

5. Програма навчальної дисципліни ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ СХОДУ

Тема 1. Що таке лінгвокультурологія. Основні аспекти.

Лінгвокультурологія — це міждисциплінарна наука, що вивчає взаємозв'язок мови та культури, а також способи відображення культурних цінностей, національного світогляду й менталітету у мовній системі та мовленні. Об'єкт і предмет дослідження. Мета лінгвокультурології. Основні аспекти лінгвокультурології. Основні поняття лінгвокультурології.

Тема 2. Відображення у мові традиції, історії, слова, неологізми, характер виникнення сленгів.

Відображення традиції у японській мові. Мовна етикетність (敬語 *keigo*). Традиційні образи та концепти. Відображення історії у лексиці японської мови: історичні шари словника. Мова як хроніка суспільних змін. Неологізми у сучасній японській мові: джерела неологізмів, механізми творення. Характер виникнення та функціонування японського сленгу: джерела сленгу, соціальні функції сленгу.

Тема 3. Відображення конфуціанських цінностей в японській мові.

Конфуціанство, що сформувалося в Китаї у VI–V ст. до н. е., стало однією з найвпливовіших філософських систем Східної Азії. В Японії воно почало поширюватися приблизно з VI століття разом із китайською писемністю, буддизмом і системою освіти. З часом конфуціанські ідеї були адаптовані японською культурою, поєднані з синтоїзмом та місцевими традиціями — і знайшли відображення у мові, мовній поведінці, комунікативних нормах та етиці спілкування. Основні конфуціанські цінності. Відображення конфуціанських цінностей у японській мові. Категорія 礼 (*rei*) – ввічливість, повага, ритуальність. Категорія 義 (*gi*) – моральний обов'язок, правильність. Категорія 仁 (*jin*) – людяність, співчуття. Категорія 信 (*shin*) –

довіра, щирість, вірність. Категорія 智 (*chi*) — мудрість, розсудливість. Соціально-мовний вимір конфуціанських принципів.

Тема 4. Категорія ввічливості в японській мові.

Категорія ввічливості (礼儀 *reigi* або 敬語体系 *keigo taikai*) є однією з центральних рис японської мовної культури. Сутність категорії ввічливості. Основні рівні японської ввічливості: система 敬語 (*keigo*) – мовна ієрархія ввічливості (尊敬語 (*sonkeigo*), 謙讓語 (*kenjōgo*), 丁寧語 (*teineigo*)). Структурні засоби вираження ввічливості: морфологічні засоби, синтаксичні засоби, лексичні та прагматичні засоби. Соціально-культурні основи ввічливості: поняття 内 (*uchi*) і 外 (*soto*), категорія «обличчя» (メンツ *mentsu*), принцип гармонії (*wa*). Рівні вияву ввічливості в мовленні. Ввічливість і гендер. Еволюція категорії ввічливості.

Тема 5. Мовна картина світу, наявність численних слів для позначення сімейних відносин.

Поняття мовної картини світу (言語世界観 *gengo sekaikan*). Сім'я як ключовий концепт японської культури. Лексична система родинних назв: подвійність назв залежно від «свій / чужий». Структурна багатозначність родинних термінів: вікові та ієрархічні відмінності. Культурна семантика родинних назв: принцип ієрархії та залежності, вплив на комунікативну поведінку. Розширення поняття “родина” у мові. Порівняння з іншими мовами. Мовна картина світу і родина.

Тема 6. Символіка слів та фразеологізмів, прислів'я та ідіоми.

Символіка слів у японській культурі. Символічні образи природи. Фразеологізми (慣用句 *kanyōku*). Прислів'я (諺 *kotowaza*). Ідіоми китайського походження (四字熟語 *yōjijukugo*). Культурно-мовна символіка: природна образність, ієрархічність і ввічливість, філософська глибина, прагнення до гармонії (和 *wa*).

Тема 7. Лінгвокультурологія у системі глобалізації.

Глобалізація як виклик для лінгвокультурології. Місце лінгвокультурології у глобалізаційному контексті: культурна ідентичність

через мову; концепт «глобальної лінгвокультури». Основні аспекти вивчення лінгвокультурології у глобалізації: комунікативний, соціолінгвістичний, когнітивний, прагматичний, освітній. Роль сходознавчих мов у глобалізованому світі.

Тема 8. Культурно-емоційний концепт в японській мові.

Культурно-емоційний концепт: загальна характеристика. Специфіка емоційної культури Японії. Основні культурно-емоційні концепти японської мови. Лінгвістичне вираження культурно-емоційних концептів: лексичні засоби, фразеологічні та поетичні засоби. Культурно-емоційні концепти в японському мистецтві та мові. Лінгвокультурологічний аспект.

Тема 9. Прояв лінгвокультурології японської мови у традиційних японських цінностях.

Традиційні японські цінності як основа лінгвокультурологічного коду. Відображення традиційних цінностей у мовних засобах: лексика, граматики, фразеологізми та прислів'я. Естетичні цінності як частина лінгвокультурного коду. Соціально-комунікативний вимір. Лінгвокультурологічний висновок.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

«ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ СХОДУ»				
№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	4	4
2.	Відвідування семінарських занять	1	5	5
3.	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	5	25
4.	Робота семінарському занятті, в т.ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	5	50
5.	Модульна контрольна робота	25	1	25
Максимальна кількість балів за модуль «Лінгвокультурологія Сходу» 109 балів				
Формула виведення коефіцієнта $100/109+124$ (Зв'язки України зі Сходом)=0,43				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
--------------------------------	----------------------	------

«ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ СХОДУ»		
Змістовий модуль 1		
Тема 1. Формування лінгвокультурології у східних традиціях.	Реферат	5
Тема 2. Основні принципи східної лінгвокультури.	Реферат	5
Тема 3. Національно-культурна специфіка мов Сходу.	Реферат	5
Тема 4. Лінгвокультурні концепти у мовах Сходу.	Реферат	5
Тема 5. Відображення традиційних цінностей в	Реферат	5

японській мові.		
Разом: 10 год.		Разом: 25 балів

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання
Кожний модуль включає бали за модульну контрольну роботу (модульний контроль).

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання: модульна контрольна робота включає 5 завдань, правильне виконання яких оцінюється у 5 балів.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання
«Лінгвокультурологія» завершується спільним заліком з предметом «Зв'язки України зі Сходом». Студент отримує ті бали, які заробив протягом модулів.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтин- гова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 30 год.: лекційні заняття – 8 год., семінарські – 10 год., МК – 2 год., самостійна робота – 10 год.

«ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЯ СХОДУ»									
Модулі	Змістовний модуль 1								
Теми лекційних і практичних занять	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9
Кількість балів за присутність на лекційних заняттях	1		1			1		1	
Кількість балів за присутність на семінарських заняттях		1		1	1		1		1
Максимальна кількість балів за роботу на семінарських заняттях		10		10	10		10		10

Виконання самостійної роботи		5		5	5		5		5
Модульний контроль	Модульна контрольна робота №1 (25 балів)								
Разом за семестр	109 балів								

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Воробйов, В. В. Лінгвокультурологія: теорія і методи. Харків: Факт, 2021. — 256 с.
2. Маслова, В. А. Лінгвокультурологія. Київ: Академія, 2022. — 320 с.
3. Славова, Л. Японська лінгвокультура та мовні концепти. Київ: КНЛУ, 2023. — 180 с.
4. Benedict, R. The Chrysanthemum and the Sword: Patterns of Japanese Culture. Tokyo: Tuttle, 2022. — 398 p.
5. Inoue, M. 『日本語の感情表現と文化』 (Nihongo no kanjō hyōgen to bunka). Tokyo: Iwanami Shoten, 2022. — 190 p.

Додаткова

1. Моріта, К. Японська мова і культура спілкування. Київ: КНЛУ, 2023. — 210 с.
2. Хван, С. Культура і мова Кореї: лінгвокультурологічний підхід. Сеул: Hanbit, 2021. — 200 с.
3. Чжан, Л. Китайська мовна картина світу: лінгвокультурологія. Пекін: Пекінський університет, 2023. — 245 с.
4. Aoyama, K. Japanese Language, Culture, and Communication. Tokyo: Sophia University Press, 2021. — 200 p.
5. House, J. Translation and Intercultural Communication. London: Routledge, 2021. — 290 p.